

Sak 8/2023   Kvotejakt på gaupe i 2024

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksfremlegget:

- [Stortingsmeldingen «Rovvilt i norsk natur» \(st. meld. nr. 15 \(2003-2004\) og Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)\)](#)
- [«Rovviltforliket» - Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#)
- [Naturmangfoldloven](#)
- [Viltloven](#)
- [Rovviltforskriften](#)
- [Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst](#)
- [Forvaltningsplan for rovvilt i region 2 – Sør-Norge \(februar 2022\).](#)
- [Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2022 - NINA Rapport 2155](#)
- [Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia. Bestandsovervåking av gaupe i 2022 - Rovdata og SLU-Viltskadecenter - Rapport nr. 2 2022.](#)

Alle overvåkningsrapporter fra Rovdata finnes på <http://www.rovdata.no/Rapporter.aspx>.

Sekretariatet anbefaler kvotejakt på gaupe i 2024 med en samlet kvote på inntil 21 dyr med et begrenset antall hunndyr eldre enn ett år (8 dyr). Tre dyr inkl. to voksne hunngauper eldre enn ett år holdes tilbake fra jaktstart. Det foreslås en inndeling av kvoten fordelt på fire jaktområder og et kvotefritt område med begrunnelse i beitebruk/tapsomfang, skadehistorikk, bestandsforhold og dynamisk (adaptiv) arealsonering. Forslaget er utarbeidet i samråd med øvrige statsforvaltere i regionen.

Effektivering av en slik kvote vil trolig gi en bestand rundt målet på 12 årlige ynglinger før jakt i 2025. Å holde tilbake deler av kvoten gir fleksibilitet og rom for nye vurderinger i løpet av jakta i tråd med eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene og status på felte dyr (fordeling på kjønn og alder). Kvoten begrunnes med:

- at regionen har en gaupebestand over bestandsmålet (14,5 familiegrupper)
- at prognosen for bestandsutviklingen etter sist års avgang tilsier en økende bestand før jakt i 2024
- kjent avgang av gauper etter kvotejakta i 2023

Det tilrås at ett av de to hunndyrene på reservekvoten, tildeles et jaktområde på bakgrunn av status på felte dyr under kvotejakten. Øvrig reservekvote kan tildeles dersom det foreligger ny informasjon om bestanden.

Ut fra bestandssituasjonen og føringer i forvaltningsplanen, tilrås det at det åpnes for kvotefri jakt i de beiteprioriterte områdene i tidligere Aust-Agder i 2024.

Årets ordning med å unnta familiegrupper fra kvoten de tre første ukene av jaktperioden foreslås videreført i 2024.

Saksopplysninger

Roviltnemndas oppgave

1. Ta stilling til sin myndighet til å fatte vedtak (roviltforskriften § 7).
2. Vurdere kvote og bestemmelser for jakt på gaupe (roviltforskriften § 11 og lovkapittel II i naturmangfoldloven).

Politisk føringer og regelverk

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rowilt i norsk natur*, jamfør Innst. S. nr. 174 (2003-2004), ble det vedtatt et nasjonalt bestandsmål for gaupe på 65 årlige ynglinger i Norge, hvorav 12 i rowiltregion 2. Gjennom ny stortingsbehandling av roviltpolitikken våren 2011 ble bestandsmålet for gaupe videreført, jamfør Representantforslag 163 S (2010-2011) (roviltforliket 2011).

Roviltforskriften gir de regionale roviltnemndene myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe etter forskriften § 11 når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte målet for regionen. Vurderingen av om nemnda har myndighet skal for gaupe baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. Det er dataene fra *Nasjonalt overvåkingsprogram for rowilt* som skal legges til grunn, jamfør forskriften § 7.

Kvotejakt på gaupe er en ordinær jakt etter viltloven § 9, jamfør naturmangfoldloven § 15 (*forvaltningsprinsippet*) og § 16 (*høsting av vilt- og lakse- og innlandsfisk*), og arten skal forvaltes og sikres som levedyktig bestand, men kunne reguleres ved å høste overskuddet gjennom jakt.

1. Om myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe

Sekretariatets vurdering

Roviltnemnda skal på vedtakstidspunktet ta stilling til om de har myndighet til å fatte vedtak. I årets rapport fra Rovdata (NINA Rapport 2307) framgår det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2021-2023 er 14 ynglinger i region 2 (15,5 i 2021, 12 i 2022 og 14,5 i 2023). Det betyr at gjennomsnittet for de siste tre årene ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen (bestandsmålet for regionen er 12). Roviltnemnda har med dette myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe for 2024, jamfør roviltforskriften §§ 7 og 11.

2. Vurdering av kvote og vilkår for kvotejakt på gaupe i 2024

Vedtaket om kvotejakt skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rowilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold, og om skade- og konfliktsituasjonen, jamfør

roviltforskriften §§ 3 og 6. Det er sekretariatet, jamfør forskriften § 5, som skal legge til rette et for et godt beslutningsgrunnlag for den regionale roviltnemnda.

I vurderingen av om det skal åpnes for jakt, skal det gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling, og sannsynliggjøres at bestanden etter neste års yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtaket vil øke jo nærmere en er bestandsmålet. Rowiltforliket (2011) tilsier at forvaltningen skal skje på en slik måte at antall ynglinger holdes så nært bestandsmålet som mulig.

Vedtak om kvote skal avgrense jaktområdet, bestemme antall dyr som kan skytes, eventuelt fordeling på kjønn og alder og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt gi nærmere vilkår for gjennomføring av kvotejakta i samsvar med regional forvaltningsplan. Jakttidsrammen er fra 1. februar til og med 31. mars. Rowiltnemnda kan fastsette en kortere jakttid dersom særlige forhold tilsier det, men ikke utvide jaktperioden.

Rowiltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote dersom nye opplysninger tilsier det.

2.1 Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og 12 skal ligge til grunn som en integrert del av beslutning om eventuell kvote, jamfør lovens § 7. Også forvaltningsmålet for arter i § 5 skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen. Det samme gjelder § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippene i naturmangfoldloven § 11 er ikke relevante i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jamfør § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jamfør også prinsippet om geografisk differensiert roviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 16 slår fast at høsting bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Videre følger det at det skal legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen ellers kan ha på det biologiske mangfoldet. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstings-tradisjon i området og på skade som arten gjør. Ved kvotevedtak på gaupe i region 2 har det vært vanlig å fastsette og styre kvote og områdeavgrensning i forhold til tap av sau, jamfør forvaltningsplanen og tidligere vedtak om kvotejakt på gaupe i regionen.

Rowiltnemndas vedtak skal basere seg på kunnskap om bestandssituasjonen og forventet utvikling. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at all relevant eksisterende kunnskap skal legges til grunn, jamfør naturmangfoldloven § 8. I den forbindelse vises det til [Nasjonalt overvåkingsprogram for rovilt](#) og beskrivelsen av

bestandssituasjonen for gaupe, sist ved [NINA Rapport 2307 Antall familiegrupper, bestandsestimater og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2023](#).

2.2 Om kvotejakt i forvaltningsplanen for rovvilt i region 2

Gjeldende forvaltningsplan (2022) angir strategier for å oppnå fastsatte målsettinger, jamfør planens overordna strategier (side 33):

- *Aktiv forvaltning med kvotejakt og lisensfelling dersom bestandsforholdene tilsier det.*

I forvaltningen av gaupe skal følgende legges til grunn:

- *Bestanden skal ligge så nær bestandsmålet som mulig, men forvaltes slik at det nasjonalt fastsatte bestandsmålet nås årlig og med en sammenhengende bestand i områdene der det er mål om yngling.*
- *Forvaltningen skal differensieres med vekt på dagens beitebruk (sau) og slik at gaupe sikres en naturlig og sammenhengende utbredelse i regionen, også sett i forhold til utbredelse, bestandsmål og differensiert forvaltning i tilgrensende rovviltregioner.*
- *Kvotejakt og en årlig og dynamisk fordeling av kvoter basert på tapsstatistikk (sau), beiteomfang og kunnskap om bestandsforholdene, skal bidra til å redusere tap av husdyr.*

Videre gis nærmere føringer for fastsetting av kvote og kvotefordeling:

- *Kvoten skal settes og ev. fordeles på jaktområder ut fra skadebildet på husdyr og bestandssituasjonen i regionen, herunder forekomsten av familiegrupper. For å sikre at bestanden når bestandsmålet påfølgende år, skal det normalt fastsettes en begrensning i antall voksne hunngauper eldre enn ett år som kan felles. Det skal årlig vurderes tiltak for å sikre best mulig uttak, herunder å unnta familiegrupper som opptrer i lag fra tillatelsen i hele eller deler av jaktperioden, fordeling av kvote på jaktområder og andre aktuelle tiltak som kan bidra til best mulig måloppnåelse og samtidig legge til rette for en human og forsvarlig jaktutøvelse.*

Videre fremgår det i omtalen av prioriterte beiteområde (bufferonen) at:

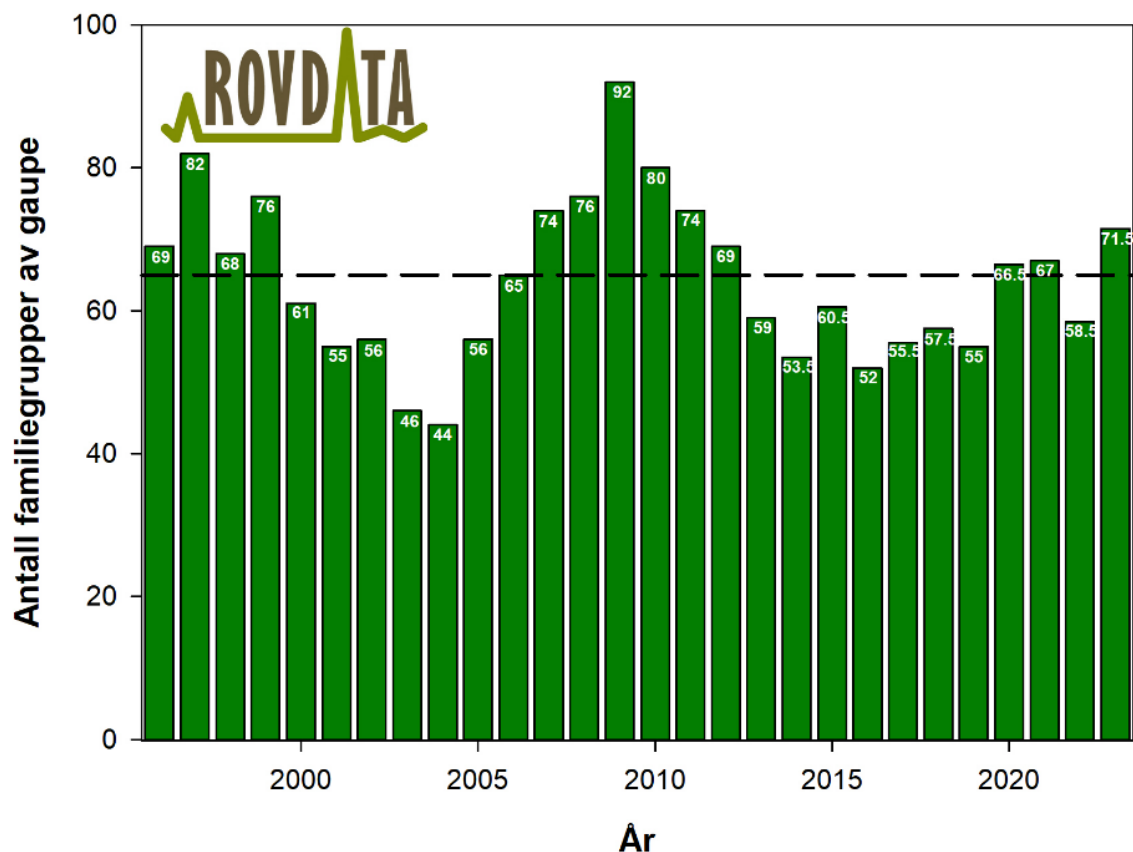
- *I områder der det ikke er noe mål om yngling av gaupe («bufferonen»), skal størrelsen på kvotene i utgangspunktet ikke være begrensende for uttaket. Dersom bestandssituasjonen tilsier det, skal hundyrkvoten normalt ikke gjelde i beiteprioritert område i Aust-Agder.*
- *Når bestandsmålet er nådd og situasjonen ellers tilsier det, kan det åpnes for kvotefri jakt i beiteprioritert område.*

2.3 Kunnskapsgrunnlaget

Bestandssituasjonen nasjonalt og i Skandinavia

I 2023 (registreringsperioden 2022/2023) er det registrert 314 familiegrupper av gaupe i Skandinavia. Dette er en oppgang på 9 familiegrupper sammenlignet med fjoråret. De 314 registrert familiegruppen i Skandinavia tilsvarer en bestand på ca. 1828 gauper (95% CI = 1543-2132).

I Norge ble det i registreringsperioden vinteren 2022/2023 registrert 71,5 familiegrupper. Dette er en oppgang på 13 familiegrupper sammenlignet med fjoråret. Basert på disse tallene er den norske bestanden estimert til 421 gauper (95 % CI = 1192-1641). Bestanden ligger over det nasjonale bestandsmålet på 65 årlig ungekull. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta sist vinter og før årets reproduksjonssesong. Se figur 1 for bestandsutviklingen for gaupe.

Figur 1: Estimert bestandsstørrelse av gaupe på landsbasis i Norge før jakt i perioden 1996-2023. Bestandsestimatet for 2014 og senere år er ikke direkte sammenlignbart med tidligere år, da overvåkningsmetodikken er endret etter samordning med Sverige. Stiplet linje illustrere det nasjonale bestandsmålet.

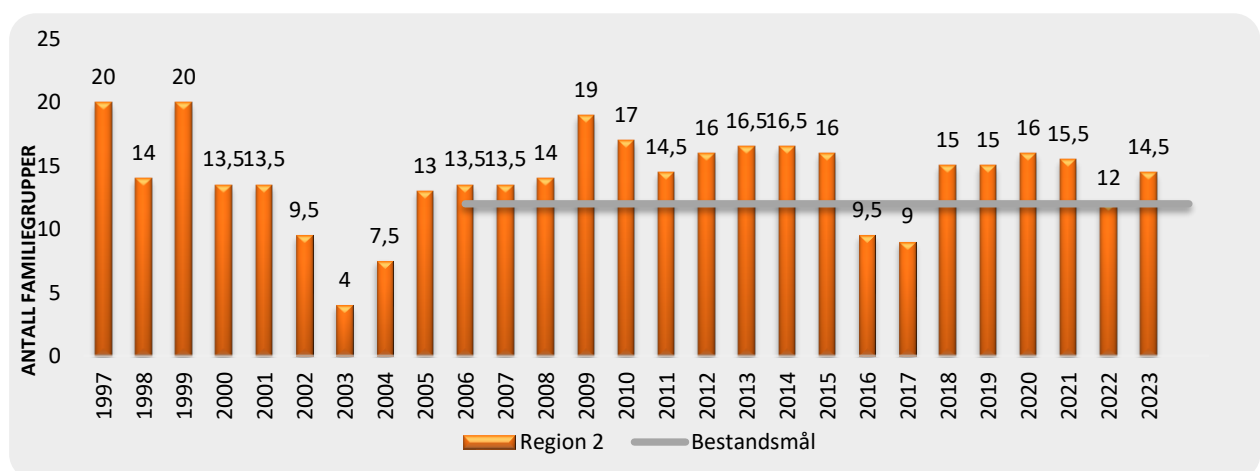
Tabell 1: Bestandsmål og antall påviste familiegrupper av gaupe i 2023 i region 2 og tilgrensende regioner (se også kart i figur 3 på side 7).

Region	Bestandsmål	Antall familiegrupper påvist i 2023	Merknad
1 Vest-Norge	0	0	
2 Sør-Norge	12	14,5	2,5 opp fra 2022
3 Oppland	5	7,5	0,5 opp fra 2022
4 Akershus/Oslo/Østfold	5	4,5	1,5 opp fra 2022

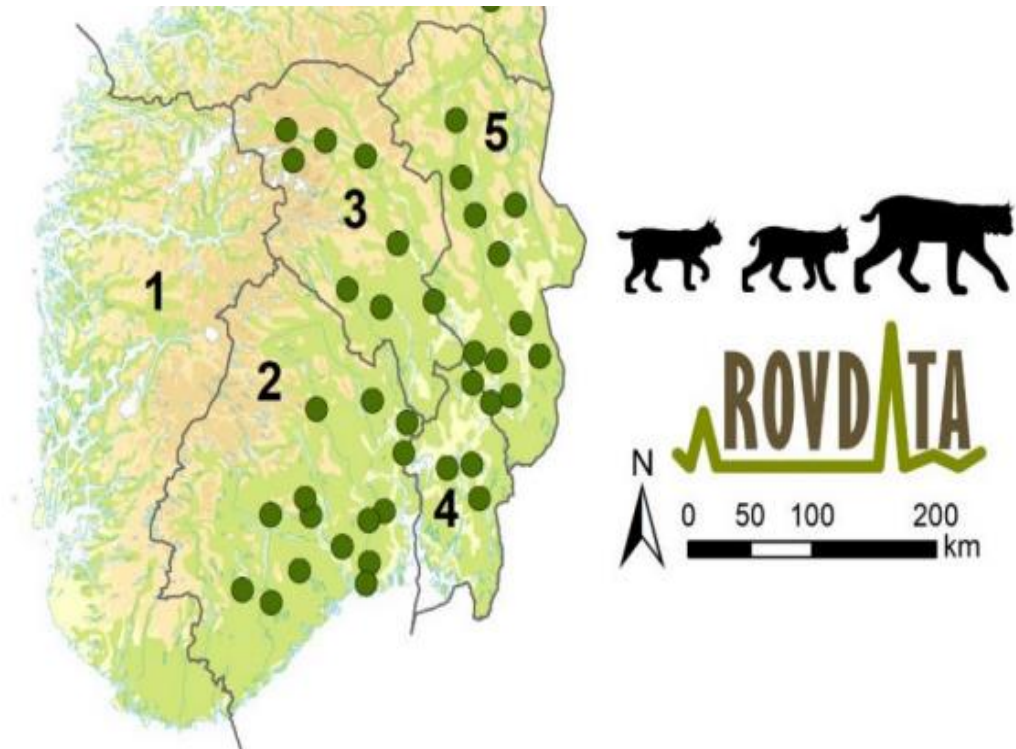
Bestandssituasjon og utbredelse i rovvilt region 2

I første halvdel av 2010-tallet var gaupebestanden i regionen tilsynelatende stabil over flere år (15-17 familiegrupper). I 2016 og 2017 ble antall familiegrupper sterkt redusert og for første gang under 12 familiegrupper siden innføringen av nasjonale bestandsmål i 2005. Kvoten ble som følge av dette sterkt redusert i 2017, og i 2018 åpnet ikke nemnda for kvotejakt. Dette ga raskt ønsket effekt. I 2018 var antallet igjen over bestandsmålet og lå stabilt på 15 - 16 familiegrupper fram til og med 2021. Antall familiegrupper før jakt i 2022 (hunndyr med unge(r) født i 2021) var 12, noe som tilsvarer en bestand på ca. 70 gauper. Antall familiegrupper før jakt i 2023 (hunndyr med unge(r) født i 2022) var 14,5. Bestandsutviklingen framgår av figur 2 under.

Det ble påvist aktivitet av familiegrupper over store deler av regionen sist vinter, se kart (figur 3). Utbredelsen av de registrerte familiegruppene i region 2 har en noe lignende fordeling som for fjoråret med en hovedvekt av familiegrupper i den østlige delen av region 2. I henhold til kartet i figur 3 er det registrert størst tetthet av familiegrupper i Larvik-Siljanområdet.

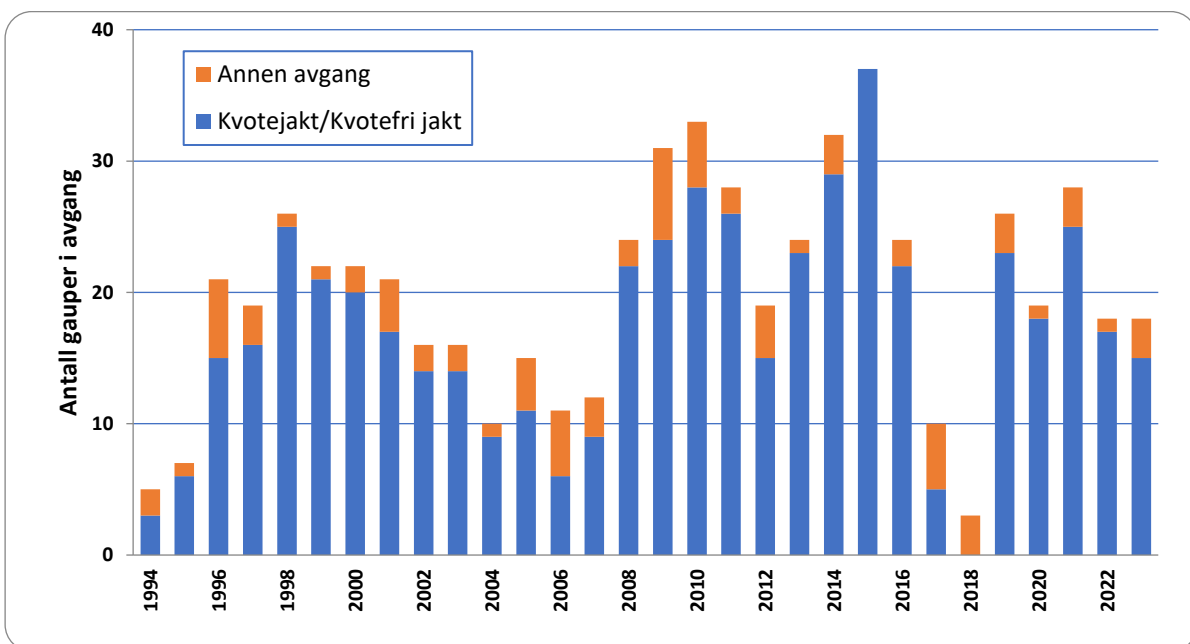
Figur 2: Registrerte familiegrupper av gaupe i Region 2 Sør-Norge 1997 – 2023. Mål om antall årlige ungekull er 12 (vannrett linje). Bestandsmålet gjelder fra 2005. (Kilde: Rovdata/NINA).

Figur 3: Fordeling av familiegrupper i 2023 (født i 2022). Region 2 er merket med «2» (Fra NINA Rapport 2307).

Jaktuttak og annen avgang i 2023

Tidligere erfaringer viser at kvotejakt på gaupe er et effektivt bestandsregulerende virkemiddel. Et betydelig antall dyr (over 500) er felt i region 2 siden jakta ble kvoteregulert i 1994, se figur 4.

Figur 4: Avgang av gaupe i region 2 i perioden 1994 - 2023 (Kilde: Rovbase 25.10.2023).

I 2023 ble det satt en totalkvote på 17 dyr i region 2. Av disse ble 12 gauper felt under kvotejakten, hvorav 6 voksne hunngauper (+1 unge). Kvotejakten ble avsluttet den

---

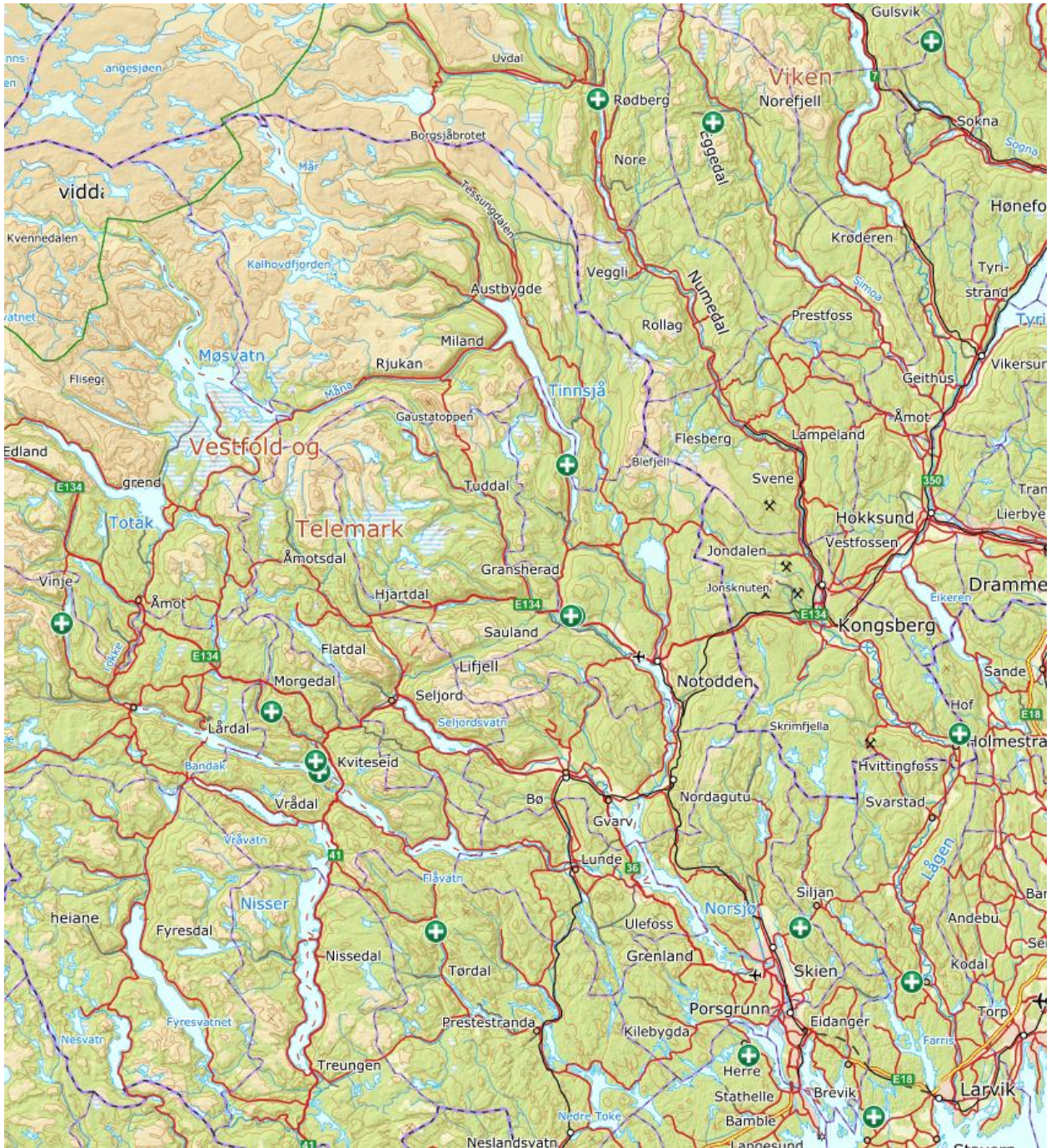
23. februar etter oppfylt hunndyrkvote. Totalkvoten var fordelt på fire jaktområder, uten kvotefritt område i deler av Agder.

Av kjent avgang i region 2 etter endt kvotejakt i 2023 er tre gauper påkjørt (en voksen hanngaupe og en ung hunngaupe) og en død etter annen ulykke (en ung hunngaupe).

Det ble ikke åpnet for kvotejakt i region 4 (Oslo, Akershus og Østfold) i 2023. Det ble heller ikke åpnet for kvotejakt i region 5 (Hedmark). I Region 3 (Oppland) ble det felt 10 dyr under kvotejakten i 2023.

I landet som helhet ble det satt en kvote på totalt 51 dyr, hvorav 15 voksne hunndyr. Kvoten ble ikke fylt, noe som skyldes at jakten ble stanset i flere av regionene etter at hunndyrkvoten ble fylt opp.

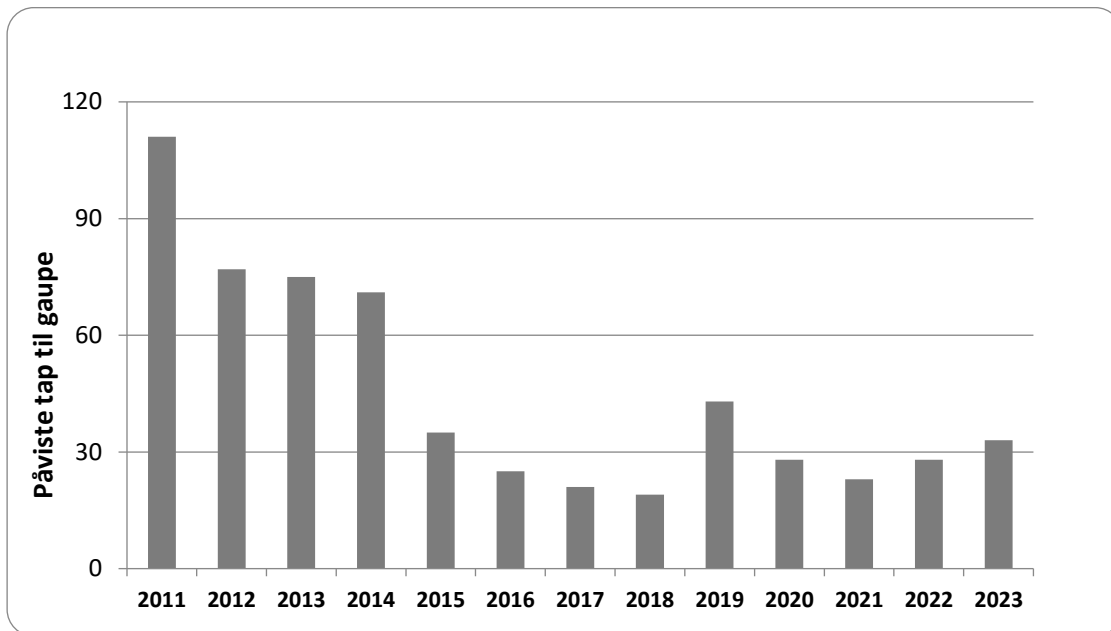

Figur 5: Gaupeavgang i roviltregion 2 i 2023 pr. 20.10.2023.

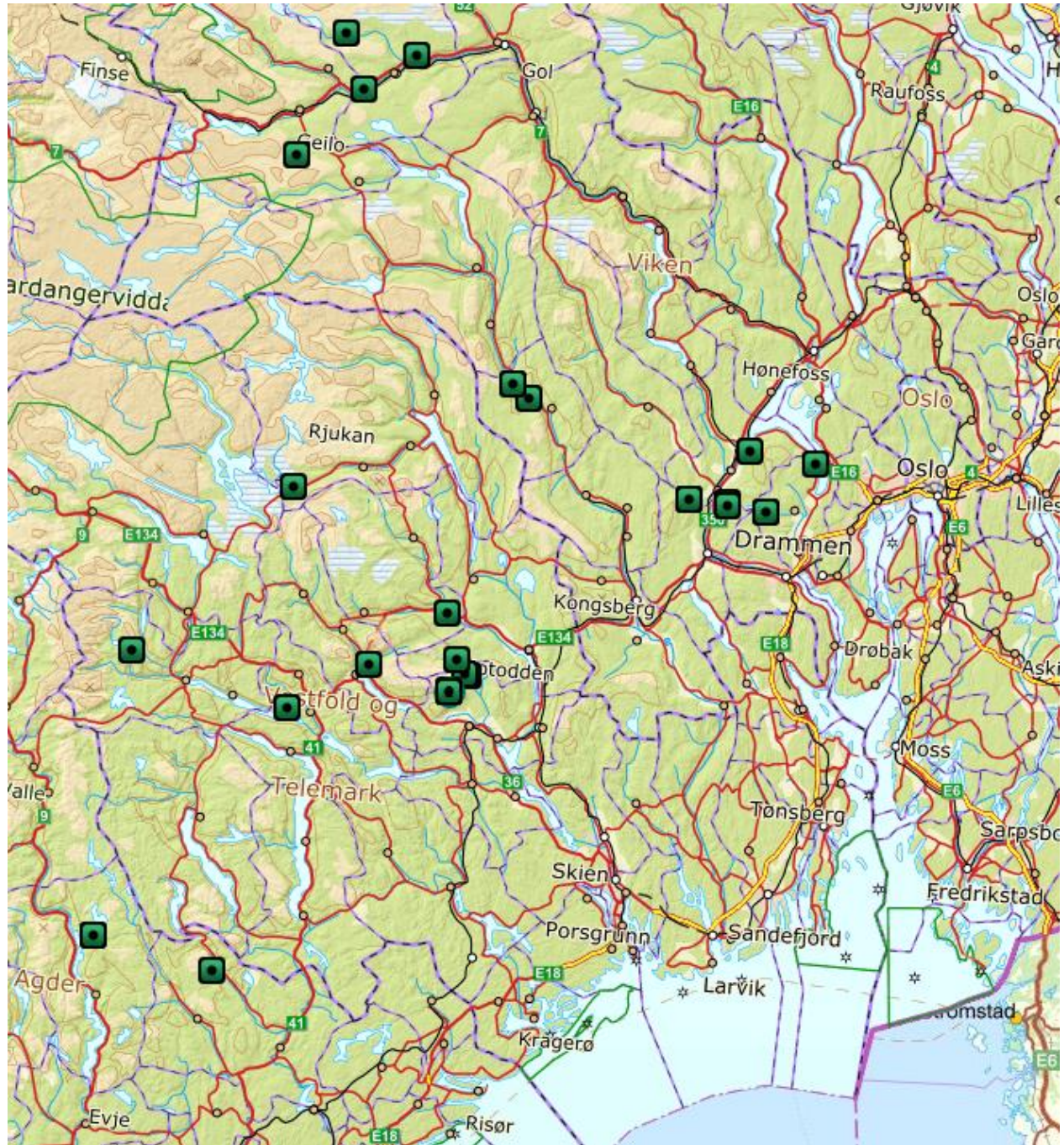
Skadeomfang og tapsutvikling i region 2

Skadeomfang og tapsutvikling kan illustreres ved ulike data. Gitt at antall beitende bufe og fordelingen av disse er rimelig konstant, vil en kunne forvente at skadedokumentasjon gir det mest objektive bilde av hvilket skadetrykk gaupe representerer i de ulike delene av regionen, og derav utviklingen over tid. Årlige variasjoner som følge av klimatiske forhold (f.eks. temperatur) kan påvirke sannsynligheten for kadaverfunn og/eller muligheten for å påvise skadeårsak. Dette kan derfor være en usikkerhetsfaktor. Tilsvarende vil tilfeldige enkelthendelser kunne påvirke statistikken det enkelte år.

Figur 6 viser oversikt over utviklingen i antall undersøkte skadetilfeller i regionen i perioden 2011 - 2023 der Statens naturoppsyn har konkludert med at gaupe er sannsynlig tapsårsak (dokumentert eller antatt).

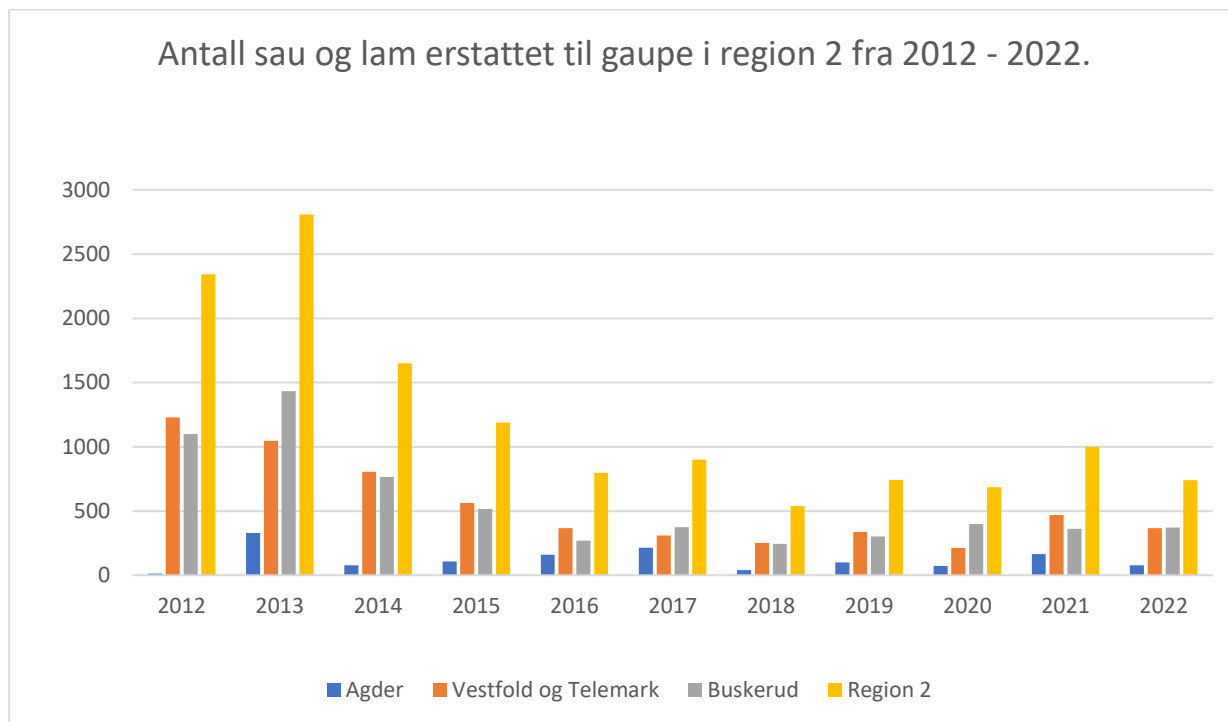

Figur 6: Antall sau og lam som er gjenfunnet og feltundersøkt i rowiltregion 2 i perioden 2011 – 2023 der Statens naturoppsyn har påvist (dokumentert eller antatt) gaupeskade. (Kilde: Rovbase 11.10.2023).

Figur 7: Påviste gaupeskader på sau i rovviltregion 2 (n=34) i 2023. (Kilde: Rovbase pr. 20.10.2023).

Antall sau og lam som årlig erstattes som tapt til gaupe varierer. I figur 8 vises antall sau og lam som er erstattet av statsforvalterne i region 2 som tapt til gaupe i perioden 2012-2022.

Figur 8: Antall sau erstattet til gaupe i region 2. Figuren viser også hvor mange sau (+lam) som er erstattet i de ulike "fylkene" i region 2. Merk at tallene fra Vestfold og Telemark er slått sammen.

For å få en mer samlet oversikt over tap av sau og lam på utmarksbeite i 2023, er det i tillegg behov for å se på årets omfang og utvikling i antall sau og lam søkt erstattet som tapt til gaupe og rapporter fra beitelagene om samlet tap. Rapporter fra beitelagene foreligger ikke før tidligst medio november. Fristen for å søke om erstatning etter rovvilt tap er 1. november og vi har derfor ikke full oversikt over hva som er søkt erstattet pr. dags dato.

Prognose for bestandsutviklingen av gaupe

Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2023 og kjent uttak av voksne hunndyr, har NINA beregnet framtidig bestandsutvikling (prognose) for landet som helhet og for den enkelte rovviltregion. Se tabellen under (tabell 2).

Tabell 2: Prognose for antall familiegrupper i Norge og i rovviltregion 2 i 2024 (med 75 % usikkerhetsintervall) og sannsynligheten for bestanden vil være under fastsatte mål. Prognosen er gitt med grunnlag i informasjon som er tilgjengelig i etterkant av kvotejakta i 2023. Irregulær avgang (påkjørslar, skadefelling etc.) i ettertid er ikke medregnet (Kilde: Rovdata/NINA rapport 2307).

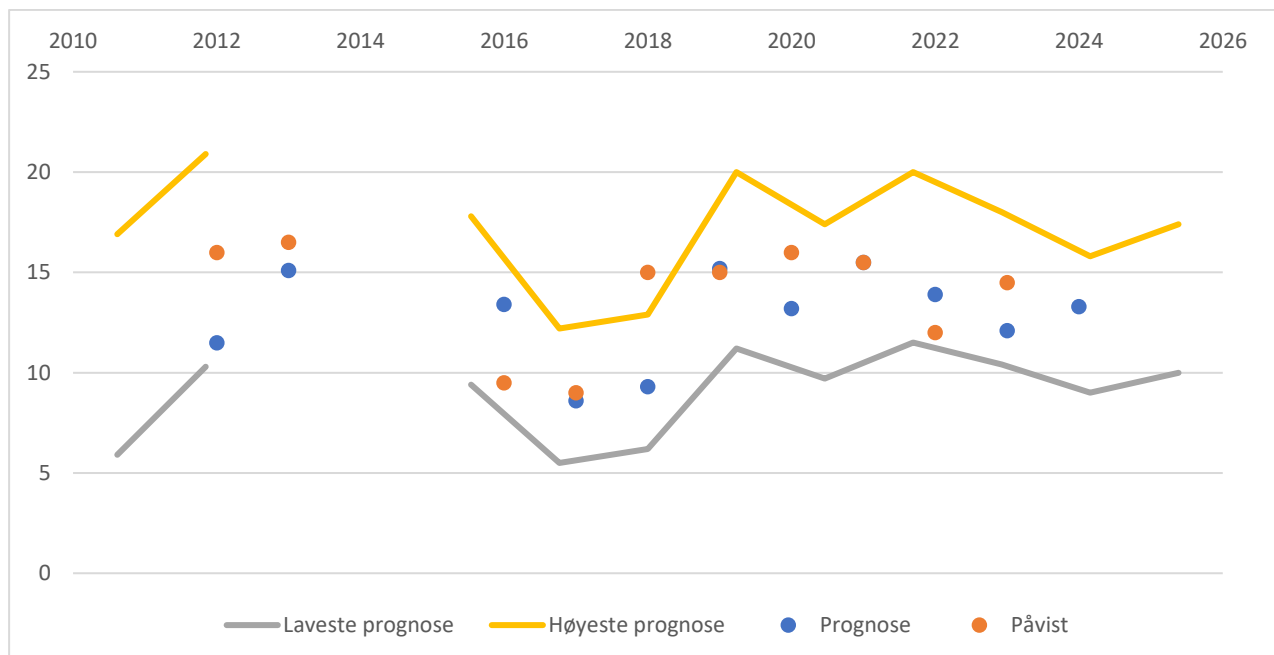
	Bestandsmål	Antall familiegrupper påvist i 2023	Prognose for antall familiegrupper i 2024 (75% CI)	Sannsynligheten for at bestanden er under nasjonalt mål i 2024
Norge	65	71,5	76 (67-86)	8,5 %
Region 2	12	14,5	13,3 (10-17,4)	34 %

Prognosen tilsier at det er sannsynlig at bestanden i region 2 vil være over bestandsmålet før jakt i 2024 og på et litt høyere nivå enn i år. For landet som helhet tyder prognosen på at bestanden før neste års jakt vil ligge over bestandsmålet og øke noe.

Basert på ulike scenarier for uttak av voksne hunndyr under jakta i 2024, har NINA beregnet prognoser på landsbasis for antall familiegrupper før jakt i 2025. Gitt en bestandsstørrelse etter prognosen på 76 ungekull før jakt i 2024 tilsier modellen følgende ved et uttak under jakt neste år på:

- 15 voksne hunngauper på landsbasis. Stor sannsynlighet for at vi havner over bestandsmålet på 65 årlig ynglinger. 6 % sannsynlighet for at vi havner under bestandsmålet.
- 30 voksne hunngauper på landsbasis. Stor sannsynlighet for at vi havner over bestandsmålet på 65 årlig ynglinger. 16 % sannsynlighet for at vi havner under bestandsmålet.
- 45 voksne hunngauper på landsbasis. Fortsatt sannsynlighetsovervekt for at vi havner over bestandsmålet, men sannsynligheten for at vi havner under bestandsmålet er 39 %.

Slike prognoser inneholder en stor grad av usikkerhet. Figuren (figur 8) viser forholdet og variasjonen mellom prognosen og etterfølgende «fasit» (antall påviste/estimerte familiegrupper) for rovviltregion 2. Dette viser hvor usikkert og varierende en slik prognose er. Utslaget (spriket) var spesielt stort i 2018, mens prognosen traff godt i 2017, 2019 og 2021. Antall påviste familiegrupper i år var høyere enn prognosen, men innenfor usikkerhetsintervallet.

Figur 9: Variasjon mellom prognose (inkl. usikkerhetsintervallet) og antall påviste familiegrupper av gaupe i rovviltregion 2 i perioden 2012 - 2023. Det forelå ikke prognoser i 2014 eller 2015.

Kvotejakt i tilgrensede regioner i 2024

Rovviltnemnda i region 1 har pr. 23.10.2023 ikke tatt stilling til kvotejakt på gaupe i 2024. Sekretariatet har innstilt på at det åpnes for kvotefri jakt.

I region 3 (Oppland) har ikke roviltnemnda tatt stilling til vedtak om kvotejakt på gaupe i 2024 (pr. 17.10.2023). Sekretariatet har innstilt på en totalkvote på 12 dyr, hvorav 5 voksne hunngauper.

Heller ikke i region 4 (Oslo, Akershus og Østfold) har roviltnemnda tatt stilling til vedtak om kvotejakt på gaupe pr. 23.10.2023. Bestanden av gaupe region 4 er fortsatt under bestandsmålet, og myndigheten ligger derfor hos Miljødirektorat.

2.4 Sekretariatets vurdering

Generelt

Naturmangfoldloven, viltloven og roviltforskriften ligger til grunn for tilrådingen. Videre legger sekretariatet til grunn føringer i gjeldende forvaltningsplan.

Roviltforskriften § 7 annet ledd regulerer hva roviltnemnda skal legge vekt på når nemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe. Det følger av kommentarene til § 7 annet ledd at:

"Ved vurdering av felling eller jakt skal roviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle roviltart forvaltes."

Videre skal Roviltnemnda legge prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, jamfør § 7. Av § 8 første ledd framgår det at beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om blant annet arters bestandssituasjon, samt effekten av påvirkninger. Videre skal forvaltningen legge vekt på erfaringsbasert kunnskap, jamfør § 8 siste ledd. Sekretariatet har i sitt saksframlegg lagt til grunn eksisterende kunnskap om gaupe. Gjennom statusrapporter fra Rovdata (det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovilt) og annen informasjon om overvåking av og forskning på gaupe, er det svært god kunnskap om gaupebestanden. Det er også lagt til grunn erfaringer over mange år med forvaltningen av og utviklingen i gaupebestanden regionalt. Kravet i naturmangfoldloven § 8 om kunnskapsgrunnlaget anses derfor oppfylt.

Gjennom dette kunnskapsgrunnlaget foreligger det også betydelig kunnskap om den samla belastningen som gaupebestanden blir utsatt for, jamfør naturmangfoldloven § 10.

Forskning viser at kvotejakt er den klart viktigste dødsårsaken til gauper i Norge (Andrén m.fl. 2006).

Kunnskapsgrunnlaget og fremtidig bestandsutvikling (prognoser)

Vedtaket om kvotens størrelse og fordeling skal sikre måloppnåelsen for bestanden før neste jakt (2025). Det innebærer at videre bestandsutvikling – prognosen – legges til grunn for sekretariatets faglige vurderinger og forslag til kvote. En prognose er en kvalifisert gjetning på bestandens utvikling. Usikkerhet vil øke jo mindre tallgrunnlaget er. Prognosene på regionale nivå vil derfor ha en større usikkerhet enn prognosene på nasjonalt nivå.

Rovviltnemnda må derfor regne med et større eller mindre avvik. Med ett unntak, i 2018, har anslaget imidlertid vært innenfor det usikkerhetsintervallet som har vært lagt til grunn.

Prognosen for region 2 i 2023 lå noe under antallet familiegrupper som ble påvist. Prognose for bestanden før jakta i 2024 tilsier en bestand i vekst. Prognosen er basert på tilgjengelig informasjon etter endt kvotejakt i 2023. Under årets kvotejakt ble 12 av 17 dyr felt. Årsaken var at hunndyrkvoten ble fylt og jakten måtte stanses. Ut over kategorien *voksne hunngauper* er ikke dyras alder eller reproduktiv status direkte hensyntatt i prognosemodellen. Siden bestanden har økte med 2,5 familiegrupper siden fjoråret og bestanden ser ut til å være i vekst, mener sekretariatet at det bør tas utgangspunkt i en bestand før vinterens jakt som er nær høy prognose (13,3 familiegrupper).

Gaupas økologi (variasjoner i reproduksjon og størrelse på leveområder) og dagens metodikk ved bruk av avstandsregler, tilsier at antall familiegrupper kan under- eller overestimeres avhengig av om bestanden er i vekst eller i nedgang. Tettheten av gaupe påvirker arealbruken (leveområdestørrelsen) til både hann- og hunngauper, noe som påvirker bestandsvurderingene basert på avstandskriterier. Forvaltningen (kvotene) vil derfor kunne være noe i etterkant («forsinket») i forhold til dette, samtidig som kravet til presisjon øker jo nærmere bestandsmålet gaupe forvaltes. I praksis er det vanskelig å holde gaupebestanden i regionen stabilt på bestandsmålet over tid.

Ut fra foreliggende kunnskapsgrunnlag vil sekretariatet anbefale kvotejakt i 2024. Sekretariatet legger i sin vurdering vekt på naturmangfoldloven § 5, men har også veid dette opp mot andre samfunnsinteresser etter lovens § 14. Under forutsetning av at det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling oppfyller det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jamfør rovviltforskriften § 7 og naturmangfoldloven § 10, mener sekretariatet det er forsvarlig å anbefale uttak av gaupe i regionen i 2024, jamfør også overordna strategi nedfelt i forvaltningsplanen om en aktiv forvaltning med kvotejakt dersom bestandsforholdene tilsier det (side 33).

Naturmangfoldlovens "føre-var-prinsipp" i § 9 kommer til anvendelse i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Kunnskapsgrunnlaget om gaupe er godt både nasjonalt og regionalt. At antall ynglinger skal holdes så nært bestandsmålet som mulig, jamfør rovviltforliket (2011) og forvaltningsplanen (2022), gir imidlertid særlige utfordringer med krav til presisjon i forvaltningen. Samtidig må vurderingene av kvotejakt skje med grunnlag i usikre prognoser. I nåværende situasjon tilsier ikke bestandssituasjonen i region 2 at det er grunn til å legge særskilt vekt på føre-var-prinsippet utover å utvise «forsiktighet» ved kvotestørrelse og ved holde tilbake en reservekvote.

Antall familiegrupper i regionen estimert før jakt i 2023 lå under prognosen som lå til grunn for vurderingen av forrige kvotejakt. Videre tilsier ny prognose at det er sannsynlig at bestanden vil ligge over bestandsmålet før jakt i 2024. Det forutsetter at samla kvote og antall voksne hunngauper begrenses, slik at bestandsmålet også nås i 2025.

Det er et mål å ha en mest mulig stabil bestand så nær bestandsmålet som mulig. En prognosemodell kan anvendes til å beregne hvor store uttak en region kan ha for å stabilisere bestanden rundt bestandsmålet. Ved en bestand på 12 familiegrupper gir modellen et estimert totaluttak på 15 gauper, hvorav fem voksne hunndyr. Denne type beregninger har imidlertid en usikkerhet som øker ved vurderinger på regionalt nivå.

Tabell 3: Beregnet uttak av gaupe som ut fra ulike bestandsstørrelser stabiliserer bestanden.

Antall familiegrupper før jakt i 2024*	Beregnet totalt uttak	Beregnet uttak av voksne hunngauper	Merknad
12	15	5	Bestandsmålet for region 2 (og bestand før jakt 2022 og prognose (median) før jakt 2023)
13,3 (10,0-17,4)	16,6 (12,5-21,7)	5,7 (4,3-7,5)	Prognose 2024 med lavest og høyest nivå i usikkerhetsintervall (NINA Rapport 2307)

*) Antall familiegrupper før jakt i 2024 (= ynglinger i 2023) registreres ved sporing vinteren 2023/2024 og rapporteres 1. juni 2024.

Naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder innebærer også vurdering av lokalisering. Sekretariatet viser til at uttaket av gaupe i regionen bør skje ved fordeling av kvoten etter føringer i forvaltningsplanen. Her framgår det at fordelingen av kvoten skal vurderes ut fra bestandssituasjonen og tapsutviklingen. Sekretariatet legger i saksframlegget derfor til grunn nasjonal og regional soneforvaltning av gaupe, samt sist tilgjengelige kunnskap om forekomst av gaupe og beitebruk og tapsomfang i regionen.

Det kan være betydelig variasjon i andelen hunngauper som får fram unger det enkelte år. Vinteren 2022/2023 var familiegrupper fortsatt vidt utbredt i regionen med dels sammenhengende utbredelse fra nord til sør.

Kvotejakt på gaupe er en ordinær jakt etter viltloven § 9, og sekretariatet legger til grunn at naturmangfoldloven § 16 tredje ledd (høsting av vilt) er oppfylt. Sekretariatet viser imidlertid til at gaupe er klassifisert som sterkt truet i Norsk rødliste for arter 2021.

Naturmangfoldloven § 11 om kostnadene ved miljøforringelse anses ikke relevant i denne saken.

Om kvoten

I rovviltregion 2 har skadeomfanget og erstatninger over tid blitt vesentlig redusert. Antall påviste ungekull har ikke i samme grad vist tilsvarende utvikling. Årsakene er sammensatte. Antall voksne hunngauper som årlig yngler eller får fram unger vil variere mellom år. Tilgangen på naturlige byttedyr vil kunne påvirke reproduksjon og skadeomfang. Endringer i saueholdet (færre og større enheter) og driftsmessige tilpasninger (forebyggende tiltak, herunder flytting til mindre rovviltutsatte beiter) har med stor sannsynlighet bidratt til lavere tap. Videre vil variasjoner mellom år – f.eks. vær-/temperaturforhold – kunne innvirke på sannsynligheten for å finne ferske kadaver og derav antall skadedokumentasjoner. Videre vil en redusert gaupebestand gi større leveområder og dermed øke faren for overestimering ved bruk av gjeldende avstandskriterier. Dette vil kunne gi et raskt fall i beregnet gaupebestand, som erfart i 2016 - 2017 og i første halvdel av 2000-tallet. Tilsvarende vil en økt bestand gi motsatt effekt.

Aldersbestemmelser har vist at andelen unge dyr blant felte gauper i regionen er høy, noe som indikerer rask omsetningen i bestanden (stor årlig dødelighet gjennom jakt). Under jakten i 2022 var 9 av 10 voksne aldersbestemte individer felte under kvotejakten under fire år (kilde: Rovbase 31.10.2022). Dette kan dels bli kompensert ved høy reproduksjon og i tillegg en mulig netto innvandring, først og fremst nordfra (Oppland). Videre har andelen

reproduktive to-årige hunngauper i regionen tidligere vist seg å være høy. Årlige variasjoner i reproduksjonen vil derfor kunne forsterkes ytterligere.

En anbefalt kvote bør ta sikte på at bestanden etter neste års yngling (2024) er så nær bestandsmålet som mulig. Forholdet mellom prognosen og påviste familiegrupper i regionen i etterkant har naturlig nok variert (se figur 10). Tross variasjonene mener sekretariatet at det bør tas utgangspunkt i prognosen og ev. kjennskap til ny irregulær avgang fram mot vedtakstidspunktet. Det tilsier per nå en bestand før jakt i 2024 på litt over bestandsmålet. Målet er å stabilisere bestanden nærmest mulig bestandsmålet. Som følge av erfarte variasjoner i prognosene i regionen og usikkerhet i bestandsutviklingen som følge av årets uttak, anbefaler vi en kvote som etter vår vurdering vil stabilisere bestanden rundt bestandsmålet på 12 familiegrupper.

Sekretariatet legger fram følgende forslag til kvote for jakt på gaupe i 2024:

21 dyr inkludert 8 hunngauper eldre enn ett år

Tre dyr, hvorav to voksne hunndyr, holdes tilbake ved jaktstart. En av de to hunngaupene vil tildeles dersom det oppstår behov for dette i ett av jaktområdene. Resterende reservekvote (to dyr, hvorav en voksen hunngaupe) vil bli vurdert tildelt senere ved eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene.

Anbefalt kvote vurderes ikke å true bestandens overlevelse. Dersom bestanden før jakt i ettertid viser seg å avvike vesentlig fra forventet, vil dette kunne justeres ved kvotejakt i 2025.

Om jaktområder og fordeling av kvoten

Sekretariatet anbefaler at kvotejakten videreføres som et arealsonerende tiltak og at uttaket er målrettet mot viktig beiteområder. Antallet jaktområder kvoten er fordelt på har variert etter kvotens størrelse. Ut fra anbefalte kvote i 2024 og dagens utbredelse av gaupe i regionen (områder med påviste ynglinger), forslås kvoten fordelt på fire kvoteregulerte jaktområder pluss kvotefritt jaktområde den i sørlig delen av region 2 (se figur 10).

Forvaltningsplanen har en sone der det ikke er mål om yngling av gaupe (beiteprioritert område). Sonen omfatter kommunene Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand i Aust-Agder. Forvaltningsplanen tilsier at det kan åpnes for kvotefri jakt når bestandsmålet er nådd og situasjonen ellers tilsier det. Videre at hunndyrkvoten normalt ikke skal gjelde i beiteprioritert område i Aust-Agder. I år er bestandssituasjonen slik at vi ligger over bestandsmålet med 2,5 familiegrupper (det er registrert 14,5 familiegrupper). Ut ifra dagens situasjon mener sekretariatet at det er grunnlag for å åpne for kvotefri jakt i det beiteprioriterte området i 2024. Samtidig har vi registrert at sekretariatet for rovviltneemnda i region 1 har innstilt på at det åpnes for kvotefri jakt i region 1. Vi vil understreke at rovviltneemnda i region 1 ikke har tatt stilling til kvotejakt på gaupe pr. 23.10.2023. Sekretariatet legger derfor frem følgende forslag om inndeling av jaktområder med fordeling av kvoter ved jaktstart i 2024.

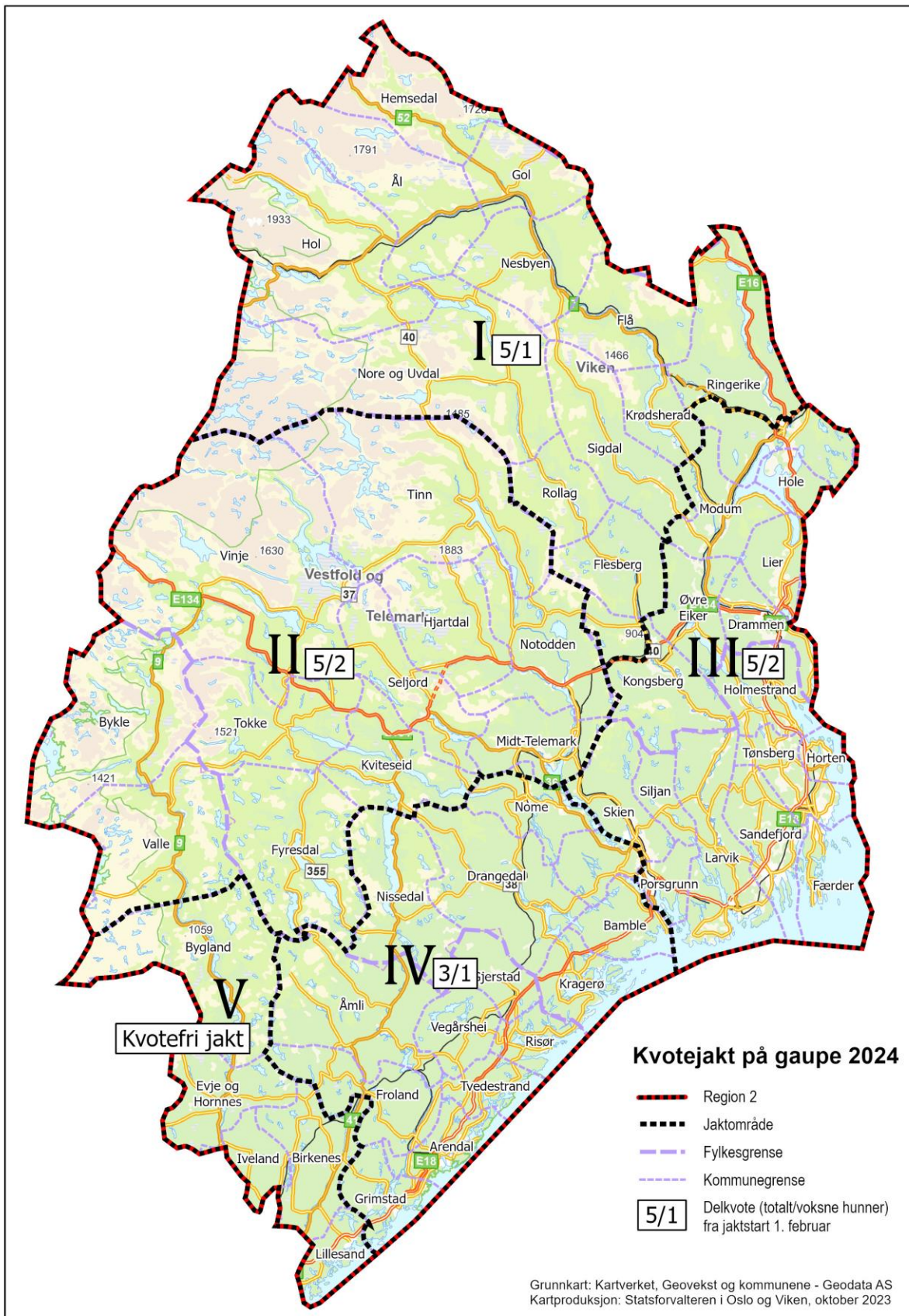
Tabell 4: Inndeling av jaktområder med fordeling av kvoter ved jaktstart i 2024.

Jaktområder	Totalt	Vokse hunner (>1 år)
<p>Jaktområde 1</p> <p><i>Viken:</i> Flå, Nesbyen, Gol, Ål, Hemsedal, Hol, Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Sigdal og Krødsherad kommuner.</p> <p><i>Kongsberg kommune nord for E 134 og vest for Lågen.</i></p> <p><i>Ringerike kommune nord for strekningene Fv 288 Sokna – kommunegrense mot Krødsherad, Rv 7 Hønefoss – Sokna og E 16 Hønefoss - kommunegrense mot Jevnaker.</i></p>	5	1
<p>Jaktområde 2</p> <p><i>Vestfold og Telemark:</i> Tinn, Vinje, Tokke, Fyresdal, Kviteseid, Seljord, Midt-Telemark, Notodden og Hjartdal kommuner.</p> <p><i>Agder:</i> Bykle og Valle kommuner.</p>	5	2
<p>Jaktområde 3</p> <p><i>Viken:</i> Ringerike kommune sør for strekningene Fv 288 Sokna – kommunegrense mot Krødsherad, Rv 7 Hønefoss – Sokna og E 16 Hønefoss - kommunegrense mot Jevnaker.</p> <p><i>Hole, Modum, Lier, Øvre Eiker og Drammen kommuner.</i></p> <p><i>Kongsberg kommune sør for strekningen E 134 over Lågen til kommunegrense mot Notodden og øst for Lågen på strekningen E 134 over Lågen til kommunegrense mot Flesberg.</i></p> <p><i>Vestfold og Telemark:</i> Holmestrand, Horten, Tønsberg, Sandefjord, Larvik, Siljan og Porsgrunn kommuner.</p> <p><i>Skien kommune øst for Skiensvassdraget</i></p>	5	2
<p>Jaktområde 4</p> <p><i>Vestfold og Telemark:</i> Skien kommune vest for Skiensvassdraget.</p> <p><i>Nome, Bamble, Kragerø, Drangedal og Nissedal kommuner.</i></p> <p><i>Agder:</i> Åmli, Froland, Vegårshei, Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner.</p>	3	1

Jaktområde 5 (kvotefritt område) <i>Agder:</i> <i>Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner (beiteprioritert område)</i>		
--	--	--

Områdeinndeling og fordelingen av kvoter er gjort ut fra føringer i forvaltningsplanen, nemndas intensjon om en differensiert forvaltning gjennom kvotejakt og tap og tapsutvikling for sau på utmarksbeite.

Figur 10: Inndeling av jaktområder. Jaktområdene er de samme som ble benyttet i 2021 - 2022 med kvotefritt område i sørlig Agder.

Om øvrige vilkår for kvotejakt på gaupe i 2024

Endringer i jaktområder og kvotefordeling under jaktperioden

Det har tidligere år (seinest i 2022) vært åpning for å kunne justere jaktområder og omfordeling av gjenstående kvote underveis i jaktperioden. Ordningen har medført en ønsket og fornuftig fleksibilitet i forvaltningen. Sekretariatet foreslår å videreføre en slik ordning, blant annet for å muliggjøre omfordeling av delkvoter dersom situasjonen skulle tilsi det. Etter forvaltningsplanens kapittel *Strategier og tiltak – gaupe* (side 34) skal slike vurderinger gjøres av sekretariatet i samråd med nemndas leder og de øvrige statsforvalterne.

Fordeling av hunndyrkvote og begrensning i jakt på familiegrupper

Roviltnemnda har tidligere - når kvoten har vært av en viss størrelse - fordelt hunndyrkvoten, seinest i 2023. Sekretariatet anbefaler å videreføre denne praksisen i 2024.

I tillegg har familiegrupper som opptrer i lag blitt unndratt jaktkvoten de første ukene av jakten. Dette er et tiltak som er satt i verk for å unngå at hunndyrkvoten blir begrensende faktor for å fylle totalkvoten. Denne ordningen har fungert godt og dels gitt ønsket resultat. De erfaringen som ble gjort etter at dette forbudet ble utvidet til tre uker i 2023, taler for at ordningen videreføres også i 2024.

Reservekvote

En reservekvote er en del av kvoten som holdes tilbake fra jaktstart og kan tildeles ved eventuell ny kunnskap vi får om bestanden gjennom bestandsregistreringer etter at kvotene er fastsatt. Ved store kvoter og usikkerhet om bestandsutviklingen kan en slik reservekvote gi fleksibilitet under jakta og ta høyde for eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene. Deler av reservekvoten kan også tildeles for å sikre en god fordeling av uttaket på jaktområdene. En reservekvote vil imidlertid kunne gi administrative utfordringer under jaktperioden. Utad kan en slik ordning oppfattes uforutsigbar og samtidig gi grunnlag for konflikt eller unødig «støy». Gitt usikkerheten om bestandssituasjonen og -utviklingen, foreslår sekretariatet å holde tilbake tre dyr av totalkvoten inkludert to voksne hunngauper.

Det tilrås at ett av de to hunndyrene på reservekvoten tildeles et jaktområde på bakgrunn av resultater i kvotejakten. Øvrige reservekvote kan tildeles dersom det foreligger ny informasjon om bestanden.

Andre forhold

Det forutsettes at detaljer om krav til jaktutøvelsen framgår av informasjon om kvotejakta fra respektive statsforvalter. Vilkår til jaktutøvelsen framgår av viltloven og forskrifter fastsatt i samsvar med denne, og det anses ikke behov for ytterligere presiseringer i vedtaket ut over kravet om jegers plikt til å holde seg oppdatert på status for kvotejakta og melding om felte dyr.

Felte dyr meldes til Statens naturoppsyn og aktuell statsforvalter. For å hindre overskyting, er det behov for å presisere et tidskrav til å melde fra om felt eller påskutt gaupe. Tidligere tidskrav (umiddelbart og senest innen 30 minutter) anbefales videreført.

I tillegg til automatiske informasjonstelefoner med opplysninger om status for kvotejakta, har statsforvalterne etablert en felles varslingsstjeneste om rovvilt på mobil (tekstmeldinger,

registrering på rowiltvarsling.fylkesmannen.no). Dette omfatter varsler om felte dyr og forvaltningsmessige endringer under jakt og lisensfelling som den enkelte jeger kan abonnere på. Det anbefales å videreføre vilkår som pålegger jegerne å abonnere på varslingstjenesten. Kostnadene dekkes av forvaltningen. Vi gjør oppmerksom på at det i 2023 har blitt gjennomført en «vask» av SMS-listen. Alle som tidligere har stått på SMS-listen er fjernet og må melde seg inn på nytt.

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kvotejakt på gaupe i 2024 med en samlet kvote på inntil 21 dyr med et begrenset antall hunndyr eldre enn ett år (8 dyr). Tre dyr inkl. to voksne hunngauper eldre enn ett år holdes tilbake fra jaktstart. Det foreslås en inndeling av kvoten fordelt på fire jaktområder og et kvotefritt område med begrunnelse i beitebruk/tapsomfang, skadehistorikk, bestandsforhold og dynamisk (adaptiv) arealsonering. Forslaget er utarbeidet i samråd med øvrige statsforvaltere i regionen.

Effektivering av en slik kvote vil trolig gi en bestand rundt målet på 12 årlige ynglinger før jakt i 2025. Å holde tilbake deler av kvoten gir fleksibilitet og rom for nye vurderinger i løpet av jakta i tråd med eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene og status på felte dyr (fordeling på kjønn og alder). Kvoten begrunnes med:

- *at regionen har en gaupebestand over bestandsmålet (14,5 familiegrupper)*
- *at prognosen for bestandsutviklingen etter sist års avgang tilsier en økende bestand før jakt i 2024*
- *kjent avgang av gauper etter kvotejakta i 2023*

Det tilrås at ett av de to hunndyrene på reservekvoten, tildeles et jaktområde på bakgrunn av status på felte dyr under kvotejakten. Øvrig reservekvote kan tildeles dersom det foreligger ny informasjon om bestanden.

Ut fra bestandssituasjonen og føringer i forvaltningsplanen, tilrås det at det åpnes for kvotefri jakt i de beiteprioriterte områdene i tidligere Aust-Agder i 2024.

Årets ordning med å unnta familiegrupper fra kvoten de tre første ukene av jaktperioden foreslås videreført i 2024.

Jaktområder	Totalt	Vokse hunner (>1 år)
<p>Jaktområde 1</p> <p><i>Viken: Flå, Nesbyen, Gol, Ål, Hemsedal, Hol, Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Sigdal og Krødsherad kommuner.</i></p> <p><i>Kongsberg kommune nord for E 134 og vest for Lågen.</i></p> <p><i>Ringerike kommune nord for strekningene Fv 288 Sokna – kommunegrense mot Krødsherad, Rv 7 Hønefoss – Sokna og E 16 Hønefoss - kommunegrense mot Jevnaker.</i></p>	5	1
Jaktområde 2	5	2

<p><u>Vestfold og Telemark:</u> Tinn, Vinje, Tokke, Fyresdal, Kviteseid, Seljord, Midt-Telemark, Notodden og Hjartdal kommuner.</p> <p><u>Agder:</u> Bykle og Valle kommuner.</p>		
<p>Jaktområde 3</p> <p><u>Viken:</u> Ringerike kommune sør for strekningene Fv 288 Sokna – kommunegrense mot Krødsherad, Rv 7 Hønefoss – Sokna og E 16 Hønefoss - kommunegrense mot Jevnaker.</p> <p>Hole, Modum, Lier, Øvre Eiker og Drammen kommuner.</p> <p>Kongsberg kommune sør for strekningen E 134 over Lågen til kommunegrense mot Notodden og øst for Lågen på strekningen E 134 over Lågen til kommunegrense mot Flesberg.</p> <p><u>Vestfold og Telemark:</u> Holmestrand, Horten, Tønsberg, Sandefjord, Larvik, Siljan og Porsgrunn kommuner.</p> <p>Skien kommune øst for Skiensvassdraget</p>	5	2
<p>Jaktområde 4</p> <p><u>Vestfold og Telemark:</u> Skien kommune vest for Skiensvassdraget.</p> <p>Nome, Bamble, Kragerø, Drangedal og Nissedal kommuner.</p> <p><u>Agder:</u> Åmli, Froland, Vegårshei, Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner.</p>	3	1
<p>Jaktområde 5 (kvotefritt område)</p> <p>Agder: Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner (beiteprioritert område)</p>	Kvotefri jakt	Kvotefri jakt

Eventuelle endringer i vedtatt jaktområdeinndeling og kvotefordeling vurderes underveis i jaktperioden av sekretariatet i samråd med rovviltnemndas leder og berørte statsforvaltere.

Kvotejakt på gaupe er ordinær jaktutøvelse som er underlagt alle bestemmelsene i viltloven og forskrifter fastsatt i samsvar med viltloven. Jaktperioden er fra og med 1. februar til og med 31. mars.

Rovviltnemnda kan til enhver tid endre vedtaket dersom nye opplysninger tilsier det.

Følgende vilkår gjelder for utøvelse av kvotejakt på gaupe i 2024:

-
- 1. Familiegrupper av gaupe som opptrer sammen er med virkning fram til og med 21. februar unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at familiegrupper felles, skal være iverksatt.*
  - 2. Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for kvotejakt via statsforvalternes kvotetelefoner og å registrere seg for varsling via statsforvalternes SMS-tjeneste. Vi gjør oppmerksom på at det i 2023 har blitt gjennomført en «vask» av SMS-listen. Alle som tidligere har stått på SMS-listen er fjernet og må melde seg inn på nytt.*
  - 3. Felling av gaupe skal umiddelbart og senest innen 30 minutter meldes til Statens naturoppsyn og aktuell statsforvalter.*